

Từ ngày 28 đến 31 tháng 8 năm 2000 tại New York đã diễn ra **Hội nghị thượng đỉnh thiên niên kỷ vì hòa bình của các nhà lãnh đạo tôn giáo và tinh thần**. Hội nghị do Liên Hợp Quốc tổ chức. Đoàn đại biểu các tôn giáo Việt Nam đã tham gia Hội nghị. Nhân dịp này Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo xin giới thiệu bài viết của Thượng Tọa Thích Chơn Thiện, Trưởng ban Phật giáo quốc tế, Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, phát ngôn viên của Đoàn tại Hội nghị.

BBT

## **HỘI NGHỊ THƯỢNG ĐỈNH THIÊN NIÊN KỶ VÌ HÒA BÌNH THẾ GIỚI CỦA CÁC NHÀ LÃNH ĐẠO TÔN GIÁO VÀ TINH THẦN**

THÍCH CHƠN THIỆN<sup>(\*)</sup>

Năm 2000, năm bản lề của thiên niên kỷ, Liên Hiệp Quốc quyết định mở 3 hội nghị thượng đỉnh về hòa bình thế giới chưa từng có trong lịch sử nhân loại. Đó là Hội nghị bàn về hòa bình thế giới giữa những người đứng đầu các quốc gia (nguyên thủ quốc gia), các quốc hội (chủ tịch quốc hội), các tôn giáo (vị đứng đầu tôn giáo của dân tộc).

Ban Tổ chức hội nghị yêu cầu các tôn giáo đến dự hội nghị này phải là những tôn giáo có trên 100 năm tuổi và người sáng lập không còn tại thế.

Ở nước ta có 6 tôn giáo lớn. Hồi giáo Việt Nam có số lượng tín đồ quá ít (không tới 100.000). Các đạo Cao Đài, Hòa Hảo chỉ mới khai đạo những năm 1926, 1939 chưa đầy 100 năm tuổi. Cho nên rút cục chỉ có các đại biểu của 3 tôn giáo là:

- Giáo hội Phật giáo Việt Nam;
- Giáo hội Công giáo Việt Nam;
- Tổng hội thánh Tin Lành Việt Nam.

Các vị đứng đầu các tôn giáo trên đều quá cao tuổi (trên 80 tuổi) không thể phó hội ở xa đất nước trên 16.000 km trải qua nhiều chặng đường vất vả, nhưng các ngài

đã đích thân chỉ định người đại diện chính thức đi dự hội nghị.

Đoàn đại biểu các tôn giáo Việt Nam tại Hội nghị thượng đỉnh thiên niên kỷ về hòa bình thế giới của các nhà lãnh đạo tôn giáo và tinh thần có 6 chức sắc cao cấp:

- Hai vị đồng trưởng đoàn là Hòa thượng Thích Hiển Pháp, Phó chủ tịch kiêm Tổng thư ký Hội đồng Trị sự giáo hội Phật giáo Việt Nam và Giám mục Nguyễn Sơn Lâm, Tổng thư ký Hội đồng Giám mục Giáo hội Công giáo Việt Nam;

- Thư ký của đoàn là Mục sư Vũ Hùng Cường, Chủ tọa Hội thánh Tin Lành tỉnh Hải Dương;

- Hòa thượng Thích Thanh Tứ, Phó chủ tịch Hội đồng Trị sự Giáo hội Phật giáo Việt Nam;

- Tổng Giám mục Nguyễn Như Thế đứng đầu giáo tỉnh Huế bao gồm 6 giáo phận miền Trung, thành viên Hội đồng Tòa thánh Vatican về đối thoại giữa các tôn giáo;

- Thượng tọa Thích Chơn Thiện, Trưởng

---

\*. Thượng tọa, Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Ban Phật giáo Quốc tế Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Đoàn chính thức giao trách nhiệm phát ngôn nhân cho Thượng tọa Chơn Thiện.

\* \* \*

Đoàn lên đường vào sáng 26 - 8 từ Hà Nội bay sang Paris, đổi máy bay từ Paris sang thẳng New York và đến khách sạn Carter ở ngay Quảng trường Times Square - Trung tâm của khu Manhattan (trụ sở Liên Hiệp Quốc) vào khoảng 17 giờ chiều ngày 27 - 8 (thật ra lúc đó đã là 6 giờ sáng ngày 28 - 8 bên Hà Nội bởi New York chênh lệch về giờ với Hà Nội đến 13 giờ trước). Đoàn chúng tôi chỉ kịp sắp xếp trong một đêm là tới phiên họp khai mạc Hội nghị.

8 giờ sáng ngày 28 - 8 - 2000, Đoàn tôn giáo Việt Nam đến trụ sở Liên Hiệp Quốc để dự Hội nghị thì mới rõ là Ban tổ chức Hội nghị đã mời 1 "hòa thượng" không có chân trong Giáo hội Phật giáo Việt Nam làm đại biểu chính thức cho tôn giáo Việt Nam. Thế là bắt đầu một cuộc đấu tranh cực kỳ phức tạp để giành tư cách đại biểu của đoàn. Phái đoàn thường trực của nước ta tại Liên Hiệp Quốc phải can thiệp trực tiếp và mãi cho đến gần 2 giờ sau, Ban tổ chức Hội nghị mới thừa nhận đoàn ta là đoàn đại biểu chính thức các tôn giáo Việt Nam bao gồm 6 thành viên (thẻ đỏ) và 4 quan sát viên (thẻ xanh).

Sáu thành viên chính thức là 6 chức sắc cao cấp của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Giáo hội Công giáo Việt Nam, Tổng hội Hội thánh Tin Lành Việt Nam đã nêu tên ở phần trên. Các thành viên chính thức được quyền phát biểu và biểu quyết. Còn 4 quan sát viên là các vị cố vấn chuyên viên thuộc Ban Tôn giáo của Chính phủ và Bộ Ngoại giao có trách nhiệm đi theo giúp đỡ đoàn.

Tất cả những thế lực khác với mưu đồ giành lấy diễn đàn quan trọng này để chống lại các giáo hội hợp pháp ở Việt Nam, chống lại Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam đều đã lặng lẽ rút ra khỏi Hội nghị.

Tuy nhiên, 2 ngày sau, Đoàn lại nhận được 1 bức thư phản đối của "hòa thượng" kia gửi Tổng thư kí Hội nghị "xin ủy cử" người Mỹ (có tên tiếng Việt) "hiện đang có mặt tại New York làm hóa thân đọc bài tham luận trước Hội nghị". Dĩ nhiên là Hội nghị không thể chấp nhận - lí do đơn giản là "hòa thượng" kia không đại diện cho bất cứ một tổ chức tôn giáo nào ở Việt Nam cả.

\* \* \*

Hội nghị thượng đỉnh thiên niên kỉ tôn giáo và tinh thần đã diễn ra trong một quang cảnh hoành tráng vô cùng. Hội nghị đã khai mạc trong tiếng trống hùng dũng của đoàn trống Nhật Bản và tiếng tù và vỗ ốc của đội kèn Pêru. Các vị cao tăng Việt Nam đều khẳng định đó là truyền thống Phật chế "kích đại pháp cổ, xuy đại pháp loa" mỗi lần khai pháp hội.

Và rồi những bài diễn văn, những bản câu kinh, những lời giảng thuyết... có những đoạn nương theo tiếng nhạc, có những khúc thật sự là những điệu hát điệu kì.

Trong hai ngày 28 và 29, Hội nghị đã long trọng diễn ra tại Đại sảnh đường Liên Hiệp Quốc.

Qua ngày 30 thì Hội nghị chuyển về làm việc tại khách sạn Waldorf - Astoria. Tại đây, Hội nghị họp phiên toàn thể bàn về "từ đối thoại đến hành động", "chuyển hóa xung đột", "khoan dung và hòa giải", "xóa bỏ nghèo đói" và "bảo quản và khôi phục môi trường".

Sau phiên họp toàn thể kéo dài từ 9 giờ đến 10 giờ 55 phút, Hội nghị chia ra thành 4 nhóm làm việc ở 4 phòng họp khác nhau, mỗi phòng 1 chuyên đề.

Đoàn Việt Nam đã đăng kí phát biểu ở cả 4 nhóm. Giám mục Nguyễn Sơn Lâm vào nhóm "xung đột" và dự định phát biểu trực tiếp bằng tiếng Pháp. Tổng Giám mục Nguyễn Như Thế vào nhóm "đối thoại" và đó cũng là chuyên đề sở trường của cụ (cụ là thành viên của Hội đồng Đối thoại Tòa thánh), cụ dự định phát biểu trực tiếp bằng tiếng Pháp.

Nhưng ở 2 chuyên đề này, số bài tham luận đề dẫn đã được Hội nghị đặt trước nhiều quá, thời gian còn lại để thảo luận tại hội trường rất ít. Cho nên cuối cùng cả hai cụ không phát biểu được. Thật đáng tiếc. Nhưng cũng không có gì khó hiểu vì số lượng đại biểu là 1000 người, ở mỗi phòng họp có khoảng 200 người, mỗi người chỉ được phát biểu 5 phút, nhưng vào trong thực tế chỉ được 2 phút thôi. Tôi chứng kiến tận mắt nhiều đại biểu nói đến phút thứ 3 bị cắt đứt và đành bỏ dở dang bài phát biểu của mình.

Hòa thượng Thanh Tứ tham gia vào nhóm "Nghèo đói, bạo lực và môi trường". Hòa thượng là người thứ hai trong phiên họp được phát biểu.

Hòa thượng phát biểu bằng tiếng Việt và một người phiên dịch tiếng Anh đã khẩn trương và rất chuẩn xác dịch theo, tổng cộng thời gian không đầy 5 phút. Cả hội trường hoan nghênh nhiệt liệt.

Tôi (Chơn Thiện) vào nhóm "khoan dung và hòa giải". Bởi là người phát ngôn của Đoàn nên bài phát biểu của tôi đã được trao đổi cẩn thận trong Đoàn từ trước. Đến phiên họp, tôi đã đăng kí với Đoàn chủ tọa từ những phút đầu tiên. Nhưng có lẽ vì mấy

người phát biểu trước đã nói quá dài (khoảng 3 - 4 phút) bị chủ tọa cắt đứt nửa chừng khiến không khí phiên họp căng thẳng khác thường, cho nên sau mấy lần yêu cầu, chủ tọa buộc tôi phải xếp hàng sau gần 10 người nối đuôi nhau trước máy ghi âm. Tuy nhiên cuối cùng thì tôi cũng được phát biểu. Tôi nói trực tiếp bằng tiếng Anh, bỏ hết những phần thủ tục thông thường, mục tiêu là thuyết minh "giáo lí duyên khởi" của Đức Phật và giải thích tình hình ổn định hòa hợp trong cộng đồng xã hội Việt Nam. Điều kì diệu trong thời đại hiện nay ở nước Việt Nam chúng ta không có chiến tranh tôn giáo. Lí do thuộc về chính sách tôn giáo của Nhà nước Việt Nam.

*Các điều nói trên là những gì của bức thông điệp vì ổn định và hòa bình cho cuộc sống cần được chuyển đạt đến các bạn bè trên thế giới. Chỉ còn lại một điều là thông điệp ấy cần được các tổ chức quốc gia và quốc tế chấp nhận và thực hiện. Thông điệp ấy hầu như phù hợp với chính sách đổi mới và mở cửa của Chính phủ Việt Nam.*

*Những sự kiện xã hội sau đây đã xảy ra ở Việt Nam sẽ chứng tỏ điều đó:*

- Tôn giáo là một nhu cầu tinh thần của người Việt Nam.

- Các giá trị tôn giáo và văn hóa cần được phát triển trong hướng mới phát triển xã hội Việt Nam.

- Chính phủ Việt Nam luôn luôn tôn trọng tín ngưỡng và tự do tôn giáo của các công dân Việt Nam.

- Xóa đói (giảm nghèo) là quốc sách đã được thực hiện trong 15 năm qua, và tiếp tục được thực hiện.

- Chính phủ Việt Nam luôn luôn muốn xây dựng mối liên hệ tốt đẹp giữa Việt Nam

và các nước khác trong tinh thần chấp nhận nhau, kính trọng nhau và hiểu biết nhau. Điều này có nghĩa là mối liên hệ cần được xây dựng trên căn bản hòa bình, hữu nghị, độc lập và tôn trọng sự an toàn lãnh thổ.

Là người kinh nghiệm khổ đau trong chiến tranh và nghèo đói gây ra, người Việt Nam luôn cầu mong cho những người khác hoà bình, thịnh vượng và hạnh phúc.

Cầu mong nhân loại thoát khỏi chiến tranh, bạo động, nghèo đói và các kì thị.

Cộng chung toàn bộ thời gian tôi phát biểu chưa quá đến phút thứ ba. Tôi cảm thấy thanh thản vô cùng khi nghe tiếng vỗ tay rào rào và đó cũng là phút giây kết thúc phiên họp buổi sáng.

\* \* \*

Tối 30 - 8, từ 19 giờ đêm là cuộc tiếp xúc giữa Đoàn ta với các nhà hoạt động tôn giáo Mỹ tại trụ sở phái đoàn thường trực của Việt Nam tại Liên Hiệp Quốc. Số là có một phụ nữ Mỹ làm con dâu Việt Nam (chồng là giáo sư Đại học New York) yêu quý Việt Nam từ thời Việt Nam kháng chiến chống Mỹ, nghe tin đoàn đại biểu các tôn giáo Việt Nam sang New York dự Hội nghị thượng đỉnh thiên niên kỉ tôn giáo và tinh thần, liền báo tin cho các bạn Mỹ đến thăm. Họ không đến một lần mà đến lại rai từng nhóm 5 - 3 người, để hỏi thăm xong rồi lại đi và nhóm khác lại đến. Sở dĩ như thế là vì ai cũng có công việc cần phải làm, làm xong mới đến được.

Đó là những mục sư, nhà truyền đạo, người hoạt động trong các Giáo hội Tin Lành *National Council of Churches*, *Methodist Church*, *Church World Service*, *Quakers*, *Mennonites*, *United Church of Christ*, *Episcopal Church*...

Họ nói rằng vì biết quá muộn, lẽ ra họ có thể thu xếp cho Đoàn gặp những tổ chức liên giáo hội như các Mục sư vì Hoà bình (IFCO) hoặc các nhà lãnh đạo Đại học tôn giáo như Thánh kinh thần học viện New York, hoặc với các nhà lãnh đạo Phật giáo, Do Thái giáo và Công giáo Mỹ nữa.

Tất cả đều bày tỏ tấm lòng yêu quý Việt Nam, nơi đang thực hiện một chính sách xã hội chủ nghĩa đổi mới "Dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh". Họ cầu chúc Việt Nam thành công như đã thành công trong kháng chiến.

Chiều 31 - 8 là phiên họp kết thúc Hội nghị. Đoàn ta gặp gỡ ngay tại Hội trường lớn các đoàn Lào, Campuchia, Thái Lan, Mianma... và sau đó kí tên vào bản cam kết chung về hòa bình toàn cầu.

Nhưng Đoàn đại biểu các tôn giáo Việt Nam không phải đã chấm dứt hoạt động ở đó.

Đêm 1 - 9, Chủ tịch Quốc hội Việt Nam sau khi đã dự Hội nghị thượng đỉnh thiên niên kỉ về quốc hội Liên Hiệp Quốc đã gặp gỡ Việt kiều tại Mỹ. Đêm Quốc khánh ấy, đoàn ta cũng tới trụ sở phái đoàn Việt Nam tại Liên Hiệp Quốc cùng dự với Chủ tịch Nông Đức Mạnh một cái tết độc lập của nước Việt Nam trên đất Mỹ với những kiều bào, con dâu, con rể Việt Nam ... đây xúc động.

Sáng 2 - 9, đoàn ra sân bay Kennedy bay về Việt Nam theo đường hàng không New York - Los Angeles - Đài Bắc - Hà Nội.

Khi máy bay đáp xuống Hà Nội, điều làm chúng tôi xúc động là có nhiều tăng ni, phật tử, linh mục, tu sĩ và giáo dân đã chờ sẵn ở sân bay Nội Bài để chào đón Đoàn với nghi thức long trọng mà thân thiết./.